

Προστασία αιτούντων άσυλο σε περιπτώσεις μαζικής άφιξης*

Η Εκτελεστική Επιτροπή,

Αναφέρθηκε με ιδιαίτερη εκτίμηση στην έκθεση της Ομάδας των Εμπειρογνομόνων, η οποία αφορά στο προσωρινό άσυλο σε καταστάσεις μαζικής άφιξης προσώπων που ζητούν άσυλο. Η Ομάδα των Εμπειρογνομόνων συναντήθηκε στη Γενεύη από 21 έως 24 Απριλίου 1981 και υιοθέτησε τα παρακάτω πορίσματα, που αφορούν στην προστασία των αιτούντων άσυλο σε περιπτώσεις μαζικής άφιξης.

I. Γενικά

1. Το προσφυγικό πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο λόγω του αυξανόμενου αριθμού των περιπτώσεων μαζικής μετακίνησης πληθυσμών σε διάφορες περιοχές της υφηλίου και ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι αιτούντες άσυλο που εισέρχονται μαζικά στη χώρα ασύλου είναι πρόσωπα που χαρακτηρίζονται πρόσφυγες με την έννοια της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων ή που, λόγω εξωτερικής επιδρομής, κατοχής, ξένης κυριαρχίας ή γεγονότων που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη σε ένα τμήμα ή σε ολόκληρη τη χώρα καταγωγής τους ή ιθαγένειάς τους, είναι υποχρεωμένα να αναζητήσουν καταφύγιο σε έναν άλλο τόπο εκτός της χώρας καταγωγής ή ιθαγένειάς τους.

2. Οι αιτούντες άσυλο σε περιπτώσεις μαζικών αφίξεων αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην ανεύρεση μόνιμων λύσεων, δηλαδή εθελοντικού επαναπατρισμού, ενσωμάτωσης στο κράτος εισδοχής ή μετεγκατάστασης σε τρίτη χώρα. Οι καταστάσεις μαζικής άφιξης των αιτούντων άσυλο δημιουργούν συχνά σοβαρά προβλήματα για τα κράτη, με αποτέλεσμα μερικά κράτη, αν και έχουν δεσμευτεί στην ανεύρεση μόνιμων λύσεων, να διαπιστώνουν ότι οι δυνατότητές τους περιορίζονται στο να υποδέχονται τους αιτούντες άσυλο χωρίς να αναλαμβάνουν κατά τη στιγμή της υποδοχής την υποχρέωση μόνιμης εγκατάστασής τους στα όρια της επικράτειάς τους.

3. Αποτελεί, επομένως, επιτακτική ανάγκη να εξασφαλιστεί η προστασία των αιτούντων άσυλο σε περιπτώσεις μαζικής άφιξης, να επιβεβαιώνεται ο σεβασμός των ελάχιστων όρων μεταχείρισής τους μέχρι την ανεύρεση μόνιμων λύσεων, και να υιοθετούνται αποτελεσματικές συμφωνίες στο πλαίσιο της διεθνούς αλληλεγγύης και της ισότιμης κατανομής βαρών, προκειμένου να παρασχεθεί βοήθεια στις χώρες που υποδέχονται μεγάλο αριθμό αιτούντων άσυλο.

II. Μέτρα Προστασίας

A. Υποδοχή και μη επαναπροώθηση

1. Σε περιπτώσεις μαζικής άφιξης οι αιτούντες άσυλο πρέπει να γίνονται δεκτοί από το πρώτο κράτος όπου αναζητούν άσυλο και, αν το κράτος αυτό δεν μπορεί να τους δεχτεί σε μόνιμη βάση, πρέπει να τους δέχεται τουλάχιστον σε προσωρινή και να τους προστατεύει σύμφωνα με τις παρακάτω αρχές. Οι αιτούντες άσυλο πρέπει να γίνονται δεκτοί χωρίς διάκριση λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, χώρας καταγωγής ή φυσικής ανικανότητας.

2. Σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρά η θεμελιώδης αρχή της μη επαναπροώθησης - συμπεριλαμβανομένης και της μη απαγόρευσης εισόδου στα σύνορα.

B. Μεταχείριση των αιτούντων άσυλο που έγιναν δεκτοί σε προσωρινή βάση σε μια χώρα, εκκρεμότητας της διαδικασίας για ανεύρεση μόνιμης λύσης.

1. Το άρθρο 31 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Καθεστώς των Προσφύγων περι-

---

* Μετάφραση και επιμέλεια: Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα.

λαμβάνει διατάξεις που αφορούν στη μεταχείριση των προσφύγων που εισήλθαν στη χώρα χωρίς προηγούμενη άδεια και οι οποίοι διαμένουν παράνομα στη χώρα εισδοχής. Τα κριτήρια που καθορίζονται σε αυτό το άρθρο δεν καλύπτουν όλες τις μορφές της μεταχείρισης των αιτούντων άσυλο σε περιπτώσεις μαζικής άφιξης.

2. Είναι, επομένως, ουσιαστικό όπως οι αιτούντες άσυλο που έγιναν δεκτοί σε προσωρινή βάση, εκκρεμώσης της διαδικασίας για ανεύρεση μόνιμης λύσης, να τυγχάνουν μεταχείρισης σύμφωνα με τα παρακάτω ελάχιστα βασικά ανθρωπιστικά κριτήρια :

α) Δεν πρέπει να τιμωρούνται ή να υπόκεινται σε δυσμενή μεταχείριση για μόνον τον λόγο ότι παρουσία τους στην χώρα είναι παράνομη. Δεν πρέπει να υπόκεινται σε περιορισμούς της κυκλοφορίας τους εκτός από αυτούς που είναι αναγκαίοι προς το συμφέρον της δημόσιας υγείας και της δημόσιας τάξης.

β) Πρέπει να απολαμβάνουν των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται διεθνώς και ειδικότερα των δικαιωμάτων της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

γ) Πρέπει να τους παρέχεται κάθε αναγκαία βοήθεια καθώς και όλες οι βασικές ανάγκες συμπεριλαμβανομένων τροφής, στέγης, βασικών αναγκών υγιεινής. Για την κάλυψη αυτής της βοήθειας η διεθνής κοινότητα πρέπει να συμμορφώνεται με τις αρχές της διεθνούς αλληλεγγύης και της ισότιμης κατανομής των βαρών.

δ) Πρέπει να απολαμβάνουν τη μεταχείριση των προσώπων των οποίων η τραγική θέση απαιτεί ειδική κατανόηση και συμπάθεια. Δεν πρέπει να υπόκεινται σε απάνθρωπη, εξευτελιστική ή βασανιστική μεταχείριση.

ε) Δεν πρέπει να υπόκεινται σε διακρίσεις λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων, χώρας καταγωγής ή φυσικής ανικανότητας.

στ) Θεωρούνται ενώπιον του νόμου πρόσωπα και απολαμβάνουν το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στη δικαιοσύνη και σε άλλες αρμόδιες διοικητικές αρχές.

ζ) Η τοποθεσία εγκατάστασης του καταυλισμού των αιτούντων άσυλο προσδιορίζεται με κριτήρια την ασφάλειά τους, την ευημερία τους καθώς και τις ανάγκες ασφάλειας του κράτους εισδοχής. Στο μέτρο του δυνατού οι αιτούντες άσυλο πρέπει να στεγάζονται σε λογική απόσταση από τα σύνορα της χώρας καταγωγής τους. Δεν πρέπει να εξαναγκάζονται να αναμειχθούν σε δραστηριότητες που στρέφονται κατά της χώρας καταγωγής τους ή εναντίον άλλων κρατών.

η) Πρέπει να εξασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της οικογενειακής ενότητας.

θ) Πρέπει να παρέχεται κάθε δυνατή βοήθεια για την αναζήτηση των συγγενών των αιτούντων άσυλο.

ι) Πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των ανήλικων και των ασυνόδευτων παιδιών.

κ) Πρέπει να επιτρέπεται η διακίνηση της αλληλογραφίας τους.

λ) Πρέπει να επιτρέπεται η παραλαβή βοήθειας που αποστέλλεται από φίλους ή συγγενείς τους.

μ) Όταν είναι δυνατόν, πρέπει να τηρούνται κατάλληλα οι καταχωρήσεις των γεννήσεων, θανάτων και γάμων.

ν) Πρέπει να τους χορηγούνται όλες οι αναγκαίες διευκολύνσεις, ώστε να μπορούν να επιδιώκουν ικανοποιητική μόνιμη λύση.

ξ) Πρέπει να τους επιτρέπεται να μεταφέρουν τα κεφάλαια που εισήγαγαν στη χώρα εισδοχής, στη χώρα που τους χορηγεί μόνιμη λύση.

ο) Πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη διευκόλυνση του εθελοντικού επαναπατρισμού.

III. Συνεργασία με το Γραφείο του UNHCR

Πρέπει να παρέχεται στους αιτούντες άσυλο το δικαίωμα να επικοινωνούν με το Γραφείο του UNHCR. Αντίστοιχα, πρέπει να παρέχεται στο Γραφείο του UNHCR η δυνατότητα επικοινωνίας με τους αιτούντες άσυλο. Επίσης πρέπει να παρέχεται στο Γραφείο η δυνατότητα να ασκεί το έργο της διεθνούς προστασίας και να του επιτρέπεται να επιβλέπει την ευημερία των προσώπων που βρίσκονται στους καταυλισμούς ή στα κέντρα προσφύγων.

IV. Διεθνής Αλληλεγγύη, Ισότιμη Κατανομή των Βαρών και Υποχρεώσεις των Κρατών

1) Η μαζική είσοδος αιτούντων άσυλο μπορεί να αποτελέσει υπερβολικό βάρος για μερικά κράτη. Δεν μπορεί να επιτευχθεί ικανοποιητική λύση του προβλήματος, που έχει διεθνή φύση και χαρακτήρα, χωρίς τη διεθνή συνεργασία. Στο πλαίσιο της διεθνούς αλληλεγγύης και της ισότιμης κατανομής των βαρών, τα κράτη πρέπει να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να παρέχουν βοήθεια, εφόσον τους ζητηθεί, στα κράτη που δέχθηκαν τους αιτούντες άσυλο σε περιπτώσεις μαζικής άφιξης.

2) Αυτή η δραστηριότητα πρέπει να αναληφθεί διμερώς ή πολυμερώς, σε περιφερειακό ή διεθνές επίπεδο και σε συνεργασία με το UNHCR. Πρωταρχική σημασία έχει η δυνατότητα ανεύρεσης των κατάλληλων λύσεων σε περιφερειακό επίπεδο.

3) Η δραστηριότητα, στο πλαίσιο της ισότιμης κατανομής των βαρών, πρέπει να κατευθύνεται προς τη διευκόλυνση του εθελοντικού επαναπατρισμού, την προώθηση της εγκατάστασης στη χώρα εισδοχής και προς το να παρέχονται δυνατότητες μετεγκατάστασης σε τρίτη χώρα.

4) Τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο των συμφωνιών της ισότιμης κατανομής βαρών πρέπει να προσαρμόζονται σε κάθε συγκεκριμένη κατάσταση. Πρέπει να περιλαμβάνουν τεχνική και κάθε μορφής επείγουσα βοήθεια, βοήθεια σε είδος, και υπόσχεση παροχής περαιτέρω οικονομικής ή άλλης βοήθειας, πλην αυτής που παρασχέθηκε στην αρχική επείγουσα φάση, μέχρι της ανεύρεσης μόνιμης λύσης και, όταν δεν είναι εφικτός ο εθελοντικός επαναπατρισμός ή η ενσωμάτωση στη χώρα εισδοχής, παροχή βοήθειας στους αιτούντες άσυλο για τη δυνατότητα μετεγκατάστασης σε κατάλληλο για την ευημερία τους πολιτισμικό περιβάλλον.

5) Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία για την ενίσχυση των υπαρχόντων μηχανισμών και, αν είναι εφικτό, για την υιοθέτηση νέων συμφωνιών, που να ενεργοποιούνται σε μόνιμη βάση, ώστε να εξασφαλιστεί ότι είναι άμεσα διαθέσιμα τα αναγκαία χρηματικά ποσά, καθώς και κάθε άλλη υλική και τεχνική βοήθεια.

6) Οι κυβερνήσεις, με πνεύμα διεθνούς αλληλεγγύης, πρέπει να αναζητούν να εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, την άρση των αιτίων που προκαλούν τη μαζική άφιξη των αιτούντων άσυλο και, όταν έχουν ήδη λάβει χώρα παρόμοιες μαζικές αφίξεις, να εξασφαλίζουν την ύπαρξη των κατάλληλων συνθηκών για τον εθελοντικό επαναπατρισμό.